

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS UŽIMTUMO ĮSTATYMO NR. XII-2470 5¹, 25, 37, 41, 42, 48¹ STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-208, LIETUVOS RESPUBLIKOS UŽIMTUMO ĮSTATYMO NR. XII-2470 5¹ STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-217 IR LIETUVOS RESPUBLIKOS UŽIMTUMO ĮSTATYMO NR. XII-2470 47 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-265

Nr.
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2021 m. kovo 17 d. sprendimo Nr. SV-S-64 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 1 ir 2 punktus, 2021 m. balandžio 14 d. sprendimo Nr. SV-S-78 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 5 punktą, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

1. Pritarti Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo Nr. XII-2470 5¹, 25, 37, 41, 42, 48¹ straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-208 (toliau – Projektas Nr. 1) tikslui prisidėti prie asmenų, ekonomiškai nukentėjusių nuo suvaržymų, Lietuvos Respublikos Vyriausybei paskelbus karantiną, finansinės gerovės ir saugumo didinimo bei darbdavių, nukentėjusių nuo Vyriausybės paskelbto karantino, galimybės išlaikyti darbo vietas didinimo, tačiau nepritarti Projektui Nr. 1 dėl šių priežasčių:

1.1. Siekdamas padėti verslui ir gyventojams, susidūrusiems su neigiamu COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos) plitimo poveikiu, dėl ūkinės veiklos ir kitų apribojimų, nustatytų Vyriausybei paskelbus ekstremaliąją situaciją ir (ar) karantiną, patiriantiems finansinius sunkumus, Lietuvos Respublikos Seimas 2021 m. gegužės 27 d. priėmė Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo Nr. XII-2470 5¹, 25, 35, 41, 42, 43 ir 48¹ straipsnių pakeitimo įstatymą, įsigaliosiantį 2021 m. liepos 1 d., kuriuo nustatytos subsidijos darbuotojų, sugrįžusių po prastovų, darbo užmokesčiui skyrimo ir mokėjimo sąlygos, pratęstas išmokos savarankiškai dirbančiam asmeniui bei darbo paieškos išmokos mokėjimas, patikslintos šių išmokų mokėjimo ir skyrimo sąlygos, todėl Projekto Nr. 1 tikslas pasiektas.

1.2. Išmoka savarankiškai dirbantiems asmenims mokama, jeigu jie įtraukti į Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos sudaromą Savarankiškai dirbančių asmenų, pripažintų nukentėjusiais nuo ekstremaliosios situacijos ir karantino, kurio metu Lietuvos Respublikos Vyriausybė nustato ūkinės veiklos apribojimus, sąrašą (toliau – Savarankiškai dirbančių asmenų sąrašas) ir atitinka Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo 5¹ straipsnio 1 dalyje nustatytas sąlygas. Projekto Nr. 1 1 straipsniu keičiamo Užimtumo įstatymo 5¹ straipsnio 1 dalies 1 punkte siūloma atsisakyti vienos iš išmokos savarankiškai dirbančiam asmeniui skyrimo sąlygų, t. y. kad savarankiška veikla nebūtų išregistruota iki Vyriausybės skelbiamos ekstremaliosios situacijos ir karantino, kurio

metu nustatyti ūkinės veiklos apribojimai, paskelbimo dienos. Pažymėtina, kad išmoka savarankiškai dirbančiam asmeniui mokama tik asmenims, vykdžiusiems savarankišką veiklą, bet ne jos atsisakiusiems. Asmuo, savarankišką veiklą išregistravęs iki ar po Vyriausybės skelbiamos ekstremaliosios situacijos ir karantino paskelbimo dienos, negalės būti laikomas savarankiškai dirbančiu asmeniu ir įtrauktas į Savarankiškai dirbančių asmenų sąrašą, todėl negalės gauti šios išmokos.

1.3. Projekto Nr. 1 3 straipsniu siūloma pakeisti Užimtumo įstatymo 37 straipsnio 14 dalies 5 punktą, nustatant, kad į Užimtumo tarnybos prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Užimtumo tarnybos) patirtų su profesiniu mokymu susijusių išlaidų, kurios yra atlyginamos, sąrašą įtraukiamos testavimo dėl COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos) išlaidos. Siūlomas teisinis reguliavimas perteklinis, nes tyrimai COVID-19 (koronaviruso infekcijos) ligai nustatyti atliekami vadovaujantis Lietuvos Respublikos žmonių užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymo 8 straipsniu, Vyriausybės 2020 m. lapkričio 4 d. nutarimo Nr. 1226 „Dėl karantino Lietuvos Respublikos teritorijoje paskelbimo“ 13.12 ir 13.13 papunkčiais, kuriuose numatytos profesinio mokymo sąlygos (tarp jų ir profilaktinis tyrimas COVID-19 ligai (koronaviruso infekcijai) diagnozuoti arba savikontrolė galimai COVID-19 ligai (koronaviruso infekcijai) nustatyti), Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro – valstybės lygio ekstremaliosios situacijos valstybės operacijų vadovo (toliau – Ministras) 2020 m. gegužės 29 d. sprendimu Nr. V-1336 „Dėl tyrimų dėl COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos) organizavimo“, kurio 6.1.1.2.3 papunktyje numatyta, kad „profilaktiniai tyrimai atliekami savanoriškai, ne dažniau kaip kas 7 dienas ir ne rečiau kaip kas 10 dienų, vidurinio ugdymo programos baigiamosios klasės mokiniams, kai jų ugdymas organizuojamas kontaktiniu būdu, taip pat profesinio mokymo programų, vykdomų kartu su socialinių įgūdžių programa, mokiniams, profesinio mokymo programų mokiniams, studentams, dalyvaujantiems privalomose praktikose, praktiniuose mokymuose ar kompetencijų vertinime, kurių neįmanoma atlikti (vykdyti) nuotoliniu būdu“, Ministro 2021 m. kovo 12 d. sprendimu Nr. V-513 „Dėl pavedimo organizuoti, koordinuoti ir vykdyti savanorišką profilaktinį tyrimą ugdymo įstaigose“, kurio 1 punkte numatyta „įpareigoti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. lapkričio 4 d. nutarimo Nr. 1226 „Dėl karantino Lietuvos Respublikos teritorijoje paskelbimo“ 13.2 papunktyje nenurodytų savivaldybių administracijų direktorius pasirinktose savivaldybės teritorijoje veikiančiose ugdymo įstaigose, vykdančiose pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programą, jų sutikimu, jei jų savininkė yra ne savivaldybė, ir visų savivaldybių administracijų direktorius (toliau bendrai – savivaldybės) pasirinktose savivaldybės teritorijoje veikiančiose ugdymo įstaigose, vykdančiose profesinį mokymą, jų sutikimu, jei jų savininkė yra ne savivaldybė (toliau bendrai – mokykla), organizuoti, koordinuoti ir vykdyti savanorišką profilaktinį tyrimą COVID-19 ligai (koronaviruso infekcijai) diagnozuoti – pagal pradinio, pagrindinio, vidurinio ugdymo programą ar profesinio mokymo įstaigoje ugdomų mokinių (toliau – mokiniai) ir mokyklose kontaktiniu būdu dirbančių darbuotojų (toliau – mokyklos darbuotojai) (toliau – profilaktinis tyrimas), vienu iš šių būdų savivaldybės

administracijos direktoriaus sprendimu: <...>“ bei Ministro 2021 m. gegužės 4 d. sprendimu Nr. V-1021 „Dėl pavedimo organizuoti, koordinuoti ir vykdyti savikontrolę greitaisiais antigeno testais ugdymo įstaigose“, kurio 1.2 papunktyje numatyta „įpareigoti organizuoti, koordinuoti ir vykdyti mokinių savanorišką tyrimą savikontrolėi skirtais greitaisiais SARS-CoV-2 antigeno testais galimai COVID-19 ligai (koronaviruso infekcijai) nustatyti, kaip nustatyta Ministro 2021 m. balandžio 14 d. įsakyme Nr. V-802 „Dėl Profesionaliam naudojimui skirtų greitųjų SARS-CoV-2 antigeno testų vertinimo ir naudojimo savikontrolės tikslais tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – antigeno testas) (toliau – savikontrolės tyrimas) savivaldybių administracijų direktorius – *pasirinktose* savivaldybės teritorijoje veikiančiose ugdymo įstaigose, vykdančiose profesinį mokymą ar aukštojo mokslo studijas (jų sutikimu, jei jų savininkė yra ne savivaldybė) (toliau bendrai – mokykla).“ Atsižvelgiant į tai, kad minėtais teisės aktais jau reglamentuota tyrimų, skirtų COVID-19 ligai (koronaviruso infekcijai) nustatyti Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšomis, atlikimo profesinio mokymo įstaigose tvarka, netikslinga keisti Užimtumo įstatymą. Įvertinus epideminę COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos) situaciją Lietuvos Respublikos teritorijoje, bus sprendžiama, ar į Ministro sprendimus įtraukti neformaliojo profesinio mokymo ir neformaliojo suaugusiųjų švietimo programų mokinius.

1.4. Projekto Nr. 1 2 straipsniu ir 4 straipsnio 1 dalimi siūloma papildyti Užimtumo įstatymo 41 straipsnio 2 dalį – nurodant asmenis, už kuriuos juos įdarbinusiems darbdaviams mokamos subsidijos darbo užmokesčiui, įtraukti ir savarankiškai dirbančius asmenis, nurodytus Savarankiškai dirbančių asmenų sąrašė. Pažymėtina, kad Užimtumo įstatymo 41 straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka subsidijos darbo užmokesčiui skiriamos įdarbinus Užimtumo tarnybos siūstus bedarbius, nurodytus Užimtumo įstatymo 25 straipsnio 1–13 punktuose. Vadovaujantis Užimtumo įstatymo 41 straipsnio 5 dalies 5 punktu, šios subsidijos mokėjimas nutraukiamas įdarbintam asmeniui pradėjus dirbti pagal kitą darbo sutartį arba darbo santykiams prilygintų teisinių santykių pagrindu ar pradėjus dirbti savarankiškai. Todėl siūlomas subsidijų darbo užmokesčiui skyrimo tvarkos keitimas, įtraukiant Savarankiškai dirbančių asmenų sąrašė esančius asmenis, prieštarautų remiamojo įdarbinimo priemonės tikslui – įdarbinti bedarbi šios priemonės taikymo metu. Taip pat pažymėtina, kad Savarankiškai dirbančių asmenų sąrašė esantiems asmenims šiuo metu skiriama Užimtumo įstatymo 5¹ straipsnyje numatyta išmoka savarankiškai dirbančiam asmeniui.

2. Nepritarti Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo Nr. XII-2470 5¹ straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIVP-217 (toliau – Projektas Nr. 2) dėl šių priežasčių:

2.1. Projektu Nr. 2 siūloma padidinti išmoką savarankiškai dirbantiems asmenims nuo 260 Eur iki 390 Eur, t. y. iki 1,5 einamųjų metų minimalių vartojimo poreikių dydžio, apskaičiuoto Lietuvos Respublikos socialinės paramos išmokų atskaitos rodiklių ir bazinio bausmių ir nuobaudų dydžio nustatymo įstatymo nustatyta tvarka, per mėnesį. Pažymėtina, kad, Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos duomenimis, 2019 m. savarankiškai dirbantys asmenys gyventojų pajamų mokesčio sumokėjo

apie 57 mln. Eur, o išmokų jiems per pirmąjį Vyriausybės paskelbtos ekstremaliosios situacijos ir karantino laikotarpį (nuo 2020 m. kovo 15 d. iki 2020 m. birželio 17 d.) ir dar du mėnesius po jų atšaukimo buvo sumokėta apie 120 mln. Eur. Per 2020 m. bendra išmokėta išmokų savarankiškai dirbantiems asmenims suma dvigubai didesnė, nei šie asmenys buvo sumokėję gyventojų pajamų mokesčio 2019 m. Be to, kai kuriems savarankiškai dirbantiems asmenims (pvz., verslo liudijimų turėtojams) gali būti taikomas 1 Eur gyventojų pajamų mokesčio dydis per mėnesį, tad per metus šie asmenys sumoka tik 12 Eur gyventojų pajamų mokesčio. Taip pat savarankiškai dirbantiems asmenims, kurie 2020 m. vykdė individualią veiklą, pagal priemonę „Subsidijos nuo COVID-19 nukentėjusiems individualią veiklą vykdančiams asmenims“, vadovaujantis Vyriausybės 2021 m. kovo 24 d. nutarimu Nr. 167 „Dėl priemonės „Subsidijos nuo COVID-19 nukentėjusiems individualią veiklą vykdančiams asmenims“ lėšų skyrimo ir administravimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, mokamos negrąžinamosios subsidijos, kurioms skirta 20 mln. Eur.

2.2. Atsižvelgiant į tai, kad per 2021 m. kovo, balandžio ir gegužės mėnesius, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos duomenimis, savarankiškai dirbantiems asmenims kiekvieną mėnesį buvo sumokėta 17 mln. Eur išmokų, Projektu Nr. 2 siūlomam išmokos savarankiškai dirbantiems asmenims didinimui kiekvieną mėnesį reikėtų 25,5 mln. Eur. Socialinės apsaugos išmokų ir paramos sistema turi būti tvari, todėl papildomas valstybės biudžeto lėšų poreikis išmokai savarankiškai dirbantiems asmenims didinti Lietuvos Respublikos 2021 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme bei šiuo metu Seime svarstomame 2021 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo Nr. XIV-102 preambulės, 1, 2, 3, 9, 10, 11, 14, 20 straipsnių ir 1, 2, 3, 6, 7, 8 priedų pakeitimo įstatymo projekte Nr. XIVP-495 nenumatyta.

3. Pritarti Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo Nr. XII-2470 47 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-265 (toliau – Projektas Nr. 3) tikslui praplėsti asmenų, galinčių gauti subsidiją darbo vietai steigti sau, sąrašą, tačiau Seimui pasiūlyti Projekto Nr. 3 nesvarstyti dėl šių priežasčių:

3.1. Projektu Nr. 3 siūloma padidinti asmenų, galinčių per metus gauti subsidiją darbo vietoms steigti labai mažose įmonėse, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros įstatyme, skaičių. Remiantis Užimtumo tarnybos 2019–2020 m. duomenimis, įvertinus tai, kad apie 30 procentų bedarbių grįžimui į darbo rinką reikalinga papildoma pagalba, prognozuojama, kad iš 3 705 bedarbių, anksčiau turėjusių verslus, subsidiją darbo vietoms steigti labai mažose įmonėse galėtų gauti 1 110, o papildomas valstybės biudžeto lėšų poreikis šioms subsidijoms būtų 14,7 mln. Eur. Valstybės biudžeto lėšų papildomiems įsipareigojimams įgyvendinti Lietuvos Respublikos 2021 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme bei šiuo metu Seime svarstomame 2021 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo Nr. XIV-102 preambulės, 1, 2, 3, 9, 10, 11, 14, 20 straipsnių ir 1, 2, 3, 6, 7, 8 priedų pakeitimo įstatymo projekte Nr. XIVP-495 nenumatyta.

3.2. Pažymėtina, kad Vyriausybė, vykdydama Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano, patvirtinto Vyriausybės 2021 m. kovo 10 d. nutarimu Nr. 155 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano patvirtinimo“, 5.2.2 papunktyje nurodytą veiksmą „Optimizuoti Užimtumo tarnybos prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos veiklos procesus ir funkcijas, siekiant užtikrinti sparčią integraciją į darbo rinką ir įdiegiant technines priemones“, kompleksiškai peržiūrės Užimtumo tarnybos veiklą ir, įvertinusi įgyvendinamų aktyvios darbo rinkos politikos priemonių efektyvumą, iki 2024 m. II ketvirčio pabaigos pateiks Seimui Užimtumo įstatymo pakeitimo įstatymo projektą, kuriame bus teikiami sisteminiai aktyvios darbo rinkos politikos priemonių pakeitimai.

Ministras Pirmininkas

Socialinės apsaugos ir darbo ministras